

FOBID Auteursrecht nieuwsbrief september 2021

NEDERLAND

DSM-richtlijn in werking vanaf 7 juni jl. en stakeholderdialoog out-of-commerce gaande

Deze Europese richtlijn bevat nieuwe auteurswetgeving en moest uiterlijk 7 juni 2021 worden geïmplementeerd in de nationale wetgeving van de EU-landen. Nederland haalde deze deadline, zodat op 7 juni nieuwe wetsartikelen voor erfgoedinstellingen zijn ingegaan. De meeste EU-landen zijn nog niet zo ver. Er zijn drie uitzonderingen op het auteursrecht ingevoerd ten gunste van erfgoedinstellingen (bibliotheken, musea en archieven) en hun gebruikers. Ze betreffen Text & Data Mining, preserving en out-of-commerce(OOC)-werken:

1. **TDM**: onderzoeksorganisaties en erfgoedinstellingen hebben het recht gekregen om ten behoeve van TDM-onderzoek kopieën te maken van auteursrechtelijk beschermde werken, mits zij daar rechtmatig toegang toe hebben (zoals via e-journal-abonnementen). Rechthebbenden mogen hen dit kopiëren niet beletten, wel mogen ze maatregelen treffen om hun publicatieplatforms veilig en stabiel te houden. Onduidelijk is nog of bibliotheken kopieën mogen leveren *op verzoek van* onderzoekers of dat onderzoekers de kopieën alleen zélf mogen maken (daarom wordt door de KB ook de tools-to-data-mogelijkheid onderzocht). Anderen dan onderzoekers (zoals journalisten, bedrijven e.a.) mogen volgens de nieuwe wet ook kopieën voor hun TDM-onderzoek maken, tenzij op de werken een (machineleesbaar) verbod staat (dit verbod geldt niet voor onderzoekers en erfgoedinstellingen).

2. **Preserving**: Een erfgoedinstelling mag (digitale) kopieën maken om een werk uit haar collectie te preserven en restaureren. Onze Auteurswet stond dat al toe, nieuw is dat men nu ook preventief mag digitaliseren en niet meer pas bij concrete dreiging van verval. Ook mogen erfgoedinstellingen (inter)nationaal samenwerken ten behoeve van preserving, voor als men zelf de expertise mist.

3. **OOC-werken**: Erfgoedinstellingen hebben het recht om auteursrechtelijk beschermde werken die niet meer in de handel verkrijgbaar zijn (out-of-commerce, OOC) op een niet-commerciële website te zetten. Dit vergt sluiting van een contract met een representatieve collectieve beheersorganisatie. Bestaat er geen representatieve cbo, dan bevat de wet een terugval-exceptie op grond waarvan een OOC-werk gratis online mag worden gezet. In beide gevallen moet titel-informatie van alle werken die online komen, 6 maanden daaraan voorafgaand in een Europees [OOC-register](#) gepubliceerd worden en daarin blijven staan gedurende hun online beschikbaarstelling. Rechthebbenden hebben te allen tijde het recht om te opt-outen. terwijl rechthebbenden mogen opt-outen. Ook moet titel-informatie van alle werken die online worden gezet, 6 maanden daaraan voorafgaand worden gepubliceerd in een Europees OOC-register. Ook mogen rechthebbenden te allen tijde opt-outen.

Om de regelgeving voor OOC-werken in de praktijk handen en voeten te geven, praat FOBID mee in de DSM-stakeholderdialoog die OCW in mei heeft geïnitieerd en nog gaande is. Een uitgebreid artikel over de OOC-regelgeving is [hier](#) te vinden.

Vonnis: wel/niet onvoldoende exploitatie door een uitgever in geval van Printing On Demand?

De Auteurswet bevat sinds 2015 een hoofdstuk over auteurscontractenrecht. Daarin staat een *non usus*-bepaling: een auteur kan zijn uitgeefcontract ontbinden wanneer de uitgever diens werk aantoonbaar niet of niet meer in voldoende mate exploiteert. Deze rechtszaak ging om een uitgeefcontract waarin stond dat de auteur het contract schriftelijk kon beëindigen wanneer het werk langer dan 1 jaar niet in boekvorm voor het publiek beschikbaar was en de uitgever na verzoek van de auteur niet op korte termijn schriftelijk had toegezegd dat het werk binnen redelijke termijn

weer beschikbaar zou komen. Het kinderboek waar het hier om ging, was na twee herdrukken uitverkocht en werd daarna via Printing On Demand (POD) en als e-book aangeboden. De auteur drong aan op herdruk, de uitgever weigerde en stelde dat POD een geschikt alternatief vormde. De auteur betwistte dat haar werk zo nog in boekvorm verkrijgbaar was als bedoeld in het uitgeefcontract en betwistte ook dat de uitgever haar werk via POD voldoende exploiteerde. Ze liet de uitgever weten dat zij het contract als beëindigd beschouwde, mede op basis van de wettelijke *non usus*-bepaling. De uitgever was het hier niet mee eens en legde de zaak aan de rechter voor. De [rechtbank](#) en in hoger beroep ook het [Hof](#) gaven de uitgever gelijk: ze oordeelden dat een POD-boek niet wezenlijk verschilt van een gedrukt boek en dat de uitgever het kinderboek wel voldoende exploiteerde door het voorhanden zijn van POD en e-book.

Kijken we naar de nieuwe regeling voor out-of-commerce(OOC)-werken die onder het 1^e kopje is besproken, dan valt uit deze vonnissen waarschijnlijk veiligheidshalve te concluderen dat een titel niet als OOC kan worden beschouwd zolang hij wordt aangeboden als POD en als e-book. In zijn [evaluatie-rapport over het auteurscontractenrecht](#) (p. 49) stelde het Instituut voor Informatierecht de interessante vraag of promotie ook onderdeel is van *usus*: 'De mate waarin dat het geval is zal per branche verschillen. De uitgever van een roman zal gehouden zijn om rond het verschijnen ervan te investeren in publicitaire aandacht, maar hij hoeft dat niet tot in lengte van jaren te doen. Wel moet de roman op alle platforms en in alle abonnementsmodellen waar vraag naar is worden opgenomen.'

Nieuw modelcontract LUG/GAU-Auteursbond voor Nederlandstalig werk

In juni 2021 is het [model-uitgeefcontract](#) geactualiseerd, opgesteld door de Auteursbond en de Literaire Uitgevers Groep (LUG) van de [Groep Algemene Uitgevers](#). Ter specificatie van de wettelijke *non usus*-bepaling staat daar nu bijvoorbeeld in dat digitale exploitatie volstaat voor het voldoende exploiteren van een werk. Ook bevat het modelcontract een beëindigingsmogelijkheid voor de auteur wanneer zijn/haar werk langer dan 1 jaar niet in boekvorm (waaronder POD) voor het publiek beschikbaar is of de auteur in een kalenderjaar niet meer dan 200 euro aan totale exploitatie ontvangt. Ook is bepaald dat de uitgever in geval van contractbeëindiging een ePub of PDF aan de auteur verstrekt.

Nieuw in DSM-richtlijn: persuitgeversrecht vergt betaling voor online nieuws door o.a. Google

NRC berichtte op 14 juli 2021: 'Twaalf landelijke nieuwsmedia onderzoeken de mogelijkheid om samen op te trekken in de onderhandelingen met Google, Facebook en andere platforms over het gebruik van online nieuwsartikelen. Onder meer NRC-uitgever Mediahuis, NPO, Talpa, DPG Media en RTL Nederland doen mee aan het initiatief. Eerder hebben mediabedrijven in Frankrijk en Denemarken, gesteund door nieuw Europees copyright, de handen ineen geslagen om techbedrijven te laten betalen voor nieuwsartikelen.' Zie ook dit [wetenschappelijke artikel](#) en deze [blog](#).

EU

Framen/embedden onder vuur door nieuw arrest Europees Hof

Het Europees Hof van Justitie heeft op 9 maart 2021 een nieuwe [uitspraak](#) toegevoegd aan zijn rechtspraak over embedden/framen, zie hier zijn eigen [samenvatting](#). Volgens het Hof bestaat 'framing' erin 'dat een pagina van een website in meerdere kaders wordt verdeeld waarbij in één van die kaders via een aanklikbare link of een geïntegreerde link (inline linking) een element zichtbaar wordt dat van een andere site afkomstig is, zodat voor de gebruikers van die website verborgen blijft uit welke omgeving dat element afkomstig is'. De rechtszaak betrof een Duits geschil tussen de cbo VG Bild-Kunst (het Duitse Pictoright) en de Stiftung Preußischer Kulturbesitz (SPK), een stichting voor

cultureel erfgoed die de [Deutsche Digitale Bibliothek](#) onderhoudt, een soort Europeana voor Duitse erfgoed- en wetenschappelijke instellingen. Cbo VG Bild-Kunst wilde, in een licentieovereenkomst ten behoeve van het online beschikbaar stellen van thumbnails van werken van haar leden, de verplichting aan SPK opleggen om doeltreffende technische voorzieningen te treffen tegen framing door derden. Zonder die plicht wilde de cbo de overeenkomst niet sluiten en er werd een rechtszaak gestart, waarin de Duitse rechter een prejudiciële vraag om uitleg stelde aan het Europees Hof.

Het Europees Hof heeft eerder uitgemaakt dat voor framing geen toestemming van de rechthebbenden nodig is en de cbo vreesde dat als ze geen bescherming tegen framing zou eisen, na de SPK niemand meer licenties zou afnemen. De SPK vond dit een onredelijke voorwaarde omdat het aanbrenge van bescherming aanzienlijke kosten zou vergen, terwijl volgens haar veel rechthebbenden juist gevonden willen worden en dus positief staan tegenover framen. Het Europees Hof heeft nu geoordeeld dat framing inbreuk vormt op het auteursrecht van de rechthebbende wanneer daarmee doeltreffende technische voorzieningen worden omzeild die de rechthebbende tegen framing heeft getroffen of opgelegd. Is die bescherming niet getroffen, dan vormt framing geen inbreuk. Op basis van dit arrest zou een rechthebbende doeltreffende bescherming tegen framing kunnen instellen/eisen van een licentievrager. Hiermee moet de Duitse rechter nu nog zijn eindoordeel in deze zaak gaan vellen.

Diverse vragen blijven: Wat is *doeltreffende* bescherming? Kan ook een cbo die bescherming zomaar eisen namens om het even welk cbo-lid? Nederlandse cbo's hebben overigens aangegeven dat framing met name problematisch vinden wanneer commerciële partijen het doen. Zouden cbo's bescherming tegen framing van erfgoedinstellingen mogen en gaan eisen, dan kan dat de [Nationale Strategie Digitaal Erfgoed 2021-2014](#) van NDE en deelname aan Europeana in gevaar brengen.

Zie deze blogs over het vonnis, met dank aan Ariadna Matas (policy adviser en jurist van Europeana):

- Persbericht Pictoright: [Meer duidelijkheid over framing van afbeeldingen op internet - Pictoright](#)
- [CJEU rules that linking can be restricted by contract, though only by using effective technological measures](#), by IPKat
- [Linking after VG Bild-Kunst ... in a table](#), by IPKat
- [Test Case German Digital Library vs. VG Bild-Kunst](#), Press Release Deutsche Digitale Bibliothek
- ["Framing" the right of communication to the public: the CJEU's decision on the VG Kunst case](#), Kluwer Copyright Blog

DSM-richtlijn in veel EU-landen niet op tijd in nationale wetgeving omgezet

Anders dan Nederland hebben de meeste EU-lidstaten de implementatiedeadline van 7 juni 2021 niet gehaald. Zie hier het [klassement](#) en [informatie over de diverse implementatiewetsvoorstellen](#). In België ligt nu bijvoorbeeld een (niet-openbaar) wetsontwerp voor advies bij de Belgische Raad van State.

Europeana lanceert Copyright Tools Page

In april dit jaar op UNESCO's [World Book and Copyright Day](#) lanceerde Europeana de [Copyright Tools Page](#). De tools zijn onderverdeeld in 5 thema's: standardised rights information, copyright clearance, training, exceptions and limitations, and advocacy. De pagina is work in progress en wordt steeds aangevuld.

Creative Commons certificate cursussen

Deze online cursussen lopen van 27 september tot 5 december en starten ook in januari 2022 weer: 'The CC Certificate provides an in-depth study of Creative Commons licenses and open practices,

uniquely developing participants' open licensing proficiency and understanding of the broader context for open advocacy. The curriculum targets copyright law, CC legal tools, as well as the values and good practices of working in a global, shared commons. The CC Certificate is offered as a 10-week online course for educators, academic librarians, and GLAM community members. [Register here](#) (direct [link](#)).